

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 485/2016-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika na neverejnom zasadnutí 29. novembra 2016 o sťažnosti spoločnosti CHYOSLA-STAV, s. r. o., Pri šajbách 1, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Andrejom Opetom, advokátska kancelária, Československej armády 80/18, Nové Mesto nad Váhom, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cb 84/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 23 Cb 90/05) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti CHYOSLA-STAV, s. r. o., Bratislava, na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cb 84/2008 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Pezinok prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cb 84/2008 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Spoločnosti CHYOSLA-STAV, s. r. o., Bratislava, priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 800 € (slovom osemsto eur), ktoré je jej Okresný súd Pezinok p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Pezinok je p o v i n n ý spoločnosti CHYOSLA-STAV, s. r. o., Bratislava, uhradiť trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Andreja Opeta, advokátska kancelária, Československej armády 80/18, Nové Mesto nad Váhom, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 485/2016-15 zo 17. augusta 2016 prijal na ďalšie konanie s'ťažnosť spoločnosti CHYOSLA-STAV, s. r. o., Pri šajbách 1, Bratislava (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Andrejom Opetom, advokátska kancelária, Československej armády 80/18, Nové Mesto nad Váhom, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cb 84/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 23 Cb 90/05).

Z obsahu s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľka je účastníčkou namietaného konania o zaplatenie sumy 635,43 € s príslušenstvom vedeného pred okresným súdom, ktoré bolo pôvodne začaté Okresným súdom Bratislava III, a to návrhom na vydanie platobného rozkazu podaného s'ťažovateľkou 9. marca 2005.

Sťažovateľka argumentuje, že v namietanom konaní dochádza k zbytočným priet'ahom a v tejto súvislosti uvádza stručný prehľad vykonaných procesných úkonov.

Podľa názoru sťažovateľky konajúce súdy nepostupovali v súlade so zákonnými ustanoveniami ukladajúcimi im povinnosť poskytnúť právam sťažovateľky rýchlu a účinnú ochranu.

Sťažovateľka je toho názoru, že namietané konanie trvá neprimerane dlhú dobu a postup v ňom je neefektívny a ne hospodárny, čím dochádza k porušovaniu jej základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru

Sťažovateľka na základe uvedeného žiada, aby ústavný súd nálezom rozhodol o porušení jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom svojej podpredsedníčky. Stanovisko okresného súdu doručené ústavnému súdu 24. októbra 2016 obsahovalo podrobný chronologický prehľad procesných úkonov konania a argumentáciu, v ktorej podpredsedníčka okresného súdu poukázala na čiastočnú skutkovú zložitosť posudzovanej veci a na objektívne okolnosti majúce negatívny vplyv na postup súdu vo veci sťažovateľky, a síce na zmeny v osobe zákonného sudcu.

V liste okresného súdu vyjadrila jeho podpredsedníčka súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

Sťažovateľka možnosť zaujať stanovisko k predmetnému vyjadreniu okresného súdu nevyužila a v podaní doručenom ústavnému súdu 9. novembra 2016 prezentovala súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd preskúmal na vec sa vzťahujúci súdny spis okresného súdu, ako aj vyjadrenia účastníkov konania a dospel k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam:

Sťažovateľka podala 9. marca 2005 Okresnému súdu Bratislava III návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie sumy 19 143 Sk s príslušenstvom z titulu neuhradenej faktúry.

Uznesením z 12. mája 2005 uložil Okresný súd Bratislava III odporcovi povinnosť uhradiť súdny poplatok za podaný odpor. Odporca svoju povinnosť splnil 25. mája 2005. Následne 18. októbra 2005 vyzval Okresný súd Bratislava III účastníkov konania na označenie a predloženie dôkazov a tiež určil termín pojednávania na 21. november 2005.

Počnúc rokom 2008 bola vec sťažovateľky postúpená novovzniknutému okresnému súdu.

Okresnému súdu bol 22. januára 2008 predložený doplňujúci znalecký posudok. Následne okresný súd v júli 2009 vyzval účastníkov konania predložiť k tomuto znaleckému posudku svoje vyjadrenie. Účastníci konania reagovali na predmetnú výzvu v auguste 2009. V nadväznosti na to uskutočnil okresný súd pojednávanie až 8. apríla 2010, pretože pôvodne určený termín – 8. január 2010 bol z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu odročený. Ďalšie pojednávanie ako nasledujúci z úkonov okresného súdu bolo vykonané 15. októbra 2010.

Okresnému súdu bolo 2. novembra 2010 doručené vyjadrenie sťažovateľky k doplneniu dokazovania. Na základe uvedeného vyjadrenia sťažovateľky okresný súd 26. augusta 2014 vyzval odporcu vyjadriť sa k možnosti uzavretia súdneho zmieru. Svoju odpoveď predložil odporca okresnému súdu v septembri 2014. Okresný súd následne

vykonal pojednávanie 4. júna 2015. Nasledujúci termín pojednávania bol určený na 10. november 2015, predmetný termín bol však zrušený z dôvodu odchodu zákonného sudcu na pracovnú sťaž.

Spisový materiál týkajúci sa veci sťažovateľky sa nachádzal na účely konania o podanej sťažnosti sťažovateľky na ústavnom súde od 14. januára 2016 do 11. augusta 2016. Z uvedeného dôvodu bolo pojednávanie vo veci sťažovateľky okresným súdom odročené na 30. november 2016.

Podľa zistení ústavného súdu v čase rozhodovania senátu ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky konanie pred okresným súdom ukončené nebolo.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľky preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitnosť (1), ďalej správanie sťažovateľky v priebehu konania (2) a napokon aj postup okresného súdu vrátane postupu Okresného súdu Bratislava III (3).

Predmetom konania v posudzovanej veci je uplatnenie nároku na zaplatenie zvyšku ceny z titulu uzavretej zmluvy o dielo a realizácie tohto diela.

1. Ústavný súd je toho názoru, že predmetné konanie sa síce vyznačuje určitým stupňom skutkovej zložitosti veci, ktorá je daná predovšetkým potrebou vykonania znaleckého dokazovania, čo je okolnosť, ktorá mala určitý vplyv na časový rámec posudzovaného konania, nijako však nemôže ospravedlniť ústavným súdom zistenú nečinnosť konajúcich súdov v jednotlivých etapách konania uvedených v bode 3 odôvodnia rozhodnutia ústavného súdu.

2. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v súdnom konaní nezistil ústavný súd okolnosti, ktoré by signalizovali nedostatočnú aktivitu zo strany sťažovateľky ako účastníčky konania. Právny zástupca sťažovateľky reagoval na výzvy konajúcich súdov v primeraných lehotách a zúčastňoval sa určených termínov pojednávania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup konajúcich súdov.

Ústavný súd po preskúmaní postupu konajúcich súdov v posudzovanom konaní dospel k záveru, že závažnými nedostatkami, ktoré narušili plynulosť konania, boli obdobia nečinnosti (v celkovom rozsahu štyroch rokov a dvoch mesiacov), v ktorých súdy nekonali bez toho, aby im v tom bránila zákonná prekážka.

V prvotnej fáze konania zaznamenal ústavný súd kratšie obdobie nečinnosti Okresného súdu Bratislava III kvantifikovateľné dobou približne štyroch mesiacov, keď Okresný súd Bratislava III nekonal bez existencie zákonnej prekážky. Ide o obdobie od 25. mája 2005, keď odporca reagoval na výzvu na úhradu súdneho poplatku, do 18. októbra 2005, keď Okresný súd Bratislava III vyzval účastníkov konania na označenie a predloženie dôkazov.

Po dlhšom období plynulého postupu ostal okresný súd pasívny v úseku konania od 22. januára 2008, keď bol okresnému súdu predložený doplňujúci znalecký posudok, do júla 2009, keď vyzval účastníkov konania na predloženie vyjadrenia k tomuto posudku (nečinnosť približne päť mesiacov).

Ďalším krátkodobejším obdobím nečinnosti okresného súdu v rozsahu šiestich mesiacov je poznačený úsek konania od augusta 2009, keď bolo zo strany účastníkov konania predložené okresnému súdu ich stanovisko k znaleckému dokazovaniu, do 8. apríla 2010, keď okresný súd vykonal vo veci sťažovateľky pojednávanie.

Aj v nasledujúcej etape konania ostal okresný súd pasívny a nekonal po dobu zhruba štyroch mesiacov, a to od 8. apríla 2010, keď okresný súd vykonal vo veci sťažovateľky pojednávanie, do 15. októbra 2010, keď sa uskutočnil ďalší termín pojednávania.

Obdobie ničím neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu v trvaní až troch rokov a siedmich mesiacov nasledovalo v úseku konania počnúc 2. novembrom 2010, keď bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky k doplneniu dokazovania, do 26. augusta 2014, keď okresný súd vyzval odporcu na vyjadrenie sa o možnosti uzavretia súdneho zmieru.

Pasivita súdu bola zaznamenaná aj v bezprostredne v nasledujúcom období od septembra 2014, keď bolo sťažovateľke doručené vyjadrenie odporcu k otázke možného súdneho zmieru, do 4. júna 2015, keď bolo vo veci sťažovateľky vykonané pojednávanie (nečinnosť v rozsahu približne siedmich mesiacov).

Napokon ako ničím neodôvodnenú nečinnosť vyhodnotil ústavný súd aj nasledujúce obdobie od 4. júna 2015, keď okresný súd vykonal pojednávanie, do 19. januára 2016, keď bol spisový materiál týkajúci sa veci sťažovateľky predložený ústavnému súdu (nečinnosť v rozsahu zhruba päť mesiacov).

Nasledujúce obdobie bez realizácie úkonov nemožno pripísať na vrub okresnému súdu, pretože, ako už bolo uvedené, spisový materiál sa nachádzal v čase od 19. januára 2016 do 11. augusta 2016 na ústavnom súde.

K obrane okresného súdu o personálnych komplikáciách prejavujúcich sa zmenou zákonných sudcov vo veci sťažovateľky a predstavujúcich podľa okresného súdu objektívne okolnosti majúce negatívny dopad na plynulosť konania vo veci sťažovateľky, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné prieťahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka personálnych komplikácií nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

Ústavný súd konštatuje, že rozhodujúcim faktorom, ktorý mal negatívny dopad na súvislý priebeh posudzovaného konania, bol postup konajúcich súdov a zbytočné prieťahy, ktorých sa dopustili v dôsledku zistených období nečinnosti.

Z petitu podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka žiadala ústavný súd aj o vyslovenie porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnom konaní pred okresným súdom.

Ústavný súd si už pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, z tohto dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 109/07).

Ústavný súd tak dospel k záveru, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené boli (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd v závere dodáva, že pri posudzovaní postupu konajúcich súdov vychádzal z toho, že k 1. januáru 2008 prešiel na základe zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, výkon súdnictva vo veci sťažovateľky z Okresného súdu Bratislava III na okresný súd. Z uvedeného dôvodu v zmysle ustanovení § 18a ods. 1 v spojení s § 18b ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov nesie okresný súd zodpovednosť za porušenie označených práv sťažovateľky aj za obdobie, v ktorom vo veci konal Okresný súd Bratislava III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ukončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cb 84/2008 konať bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila sťažovateľka neprimeranou dĺžkou posudzovaného konania a s tým súvisiacim pocitom právnej neistoty. Vychádzajúc z týchto skutočností považovala sťažovateľka za primeranú výšku finančného zadosťučinenia sumu 5 000 €.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku posudzovaného konania, ako aj na neodôvodnenú nečinnosť konajúcich súdov v celkovom trvaní viac ako štyri roky, berúc do úvahy všetky okolnosti daného prípadu vrátane hodnoty veci, ktorá je predmetom konania pred okresným súdom, považoval ústavný súd za primerané priznať s'ťažovateľke finančné zadost'učinenie v sume 800 €, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku nálezu.

S'ťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadala priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku nešpecifikovala.

Pri určení výšky náhrady trov bolo treba vychádzať z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok roku 2014, ktorá predstavovala sumu 839 €.

Úhradu priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie s'ťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Vychádzajúc z toho, za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 patrí odmena v sume 139,83 €, k tomu tiež režijný paušál v sume 8,39 €. Ústavný súd priznal s'ťažovateľke náhradu trov konania za dva úkony právnych služieb vykonaných v roku 2015. Za tieto dva úkony právnej služby predstavuje celková priznaná odmena vrátane režijného paušálu sumu 296,44 €.

Ústavný súd tak priznal s'ťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 296,44 €, tak ako to je uvedené v bode 4 výroku nálezu.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku).

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. novembra 2016